

28 грудня 2018 року, м. Тернопіль

Список використаних джерел

1. Лучко М. Р., Бенько І. Д., Яцишин С. Р., Мельник Н. Г. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і фінансової звітності : навчальний посібник . Тернопіль, 2018.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість». URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Рожелюк В. М. Нормативно-правове регулювання ведення бухгалтерського обліку як визначальний чинник його організації. *Бізнес Інформ*. 2014. № 7. С. 225–229.
4. Рожелюк В. М. Хархут Н. М. Роль фінансових інструментів в аналітичній оцінці фінансового стану підприємства. *Економічний аналіз*. 2008. Випуск 2 (18). С. 275–278.
5. Рожелюк В. М. Організація бухгалтерського обліку діяльності переробних підприємств : монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2013. 488 с.
6. Семанюк В. З., Рожелюк В. М. Принципи формування інноваційно-інвестиційної політики підприємств. *Економічні науки. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2007. Вип. 12. Ч. II. С. 282–284

Гуцайлюк Л.О.

кандидат економічних наук, доцент

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського
м. Миколаїв, Україна,

Блажкевич Р.П.

магістрант

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Здійснення діяльності суб'єктами державного сектору в сучасних умовах вимагає наявності значної кількості активів. Найбільш високовартісними і вагомими для провадження фінансово-господарської діяльності в бюджетній сфері є необоротні активи. Вони забезпечують не лише умови (будівлі, споруди), а й власне сам процес надання послуг.

В державному секторі, які і в багатьох галузях української економіки відбуваються трансформаційні процеси, пов'язані з розвитком міжнародних інтеграційних зв'язків. Такі процеси активно впливають на такі важливі функції управління як облік і контроль. Тому зараз як ніколи, актуалізуються питання їх реформування на засадах застосування вимог міжнародних стандартів, що уможливить вироблення єдиних підходів у питаннях оцінки необоротних активів і розуміння їх сутності. Останні, які свідчить дослідження їх трактування («необоротні активи») в різних науках (фінанси, бухгалтерський облік тощо) розглядаються по-різному. В літературі також часто вживаються різні поняття та назви (основний капітал, необоротні засоби, фіксовані активи, довгострокові активи тощо), які, однак, стосуються саме предмету нашого дослідження. Спільною рисою усіх вищезазначених активів є тривалий строк використання (понад 1 рік). Найперше, на що звертаємо увагу, досліджуючи питання обліку та контролю необоротних активів – це те, що в чинному українському законодавстві відсутнє чітке їх трактування. Зокрема, в Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку в державному секторі його не знаходимо, хоча в 123 стандарті «Основні засоби» і методичних рекомендаціях з їх обліку зустрічається поняття «інші необоротні матеріальні активи» й подається рекомендація, що до них включається. Що ж до формування й узагальнення даних про ці активи для подання у

28 грудня 2018 року, м. Тернопіль

вищестоящі та контролюючі органи, то тут необхідно досягти єдності і в категорійних означеннях і в питаннях оцінки. Тому для уточнення з урахуванням сутності таких активів, можна використовувати таке означення: необоротні активи – це активи з тривалим (більше одного року) строком використання, вартість яких може бути достовірно визначена й є не нижчою від певної встановленої граничної суми, та від використання яких підприємство отримує певні економічні вигоди. Для дослідницьких і облікових цілей таке означення прийнятне та обґрунтоване. Також воно вказує на основні характеристики таких активів і акцентує увагу на проблемі оцінки. До слова, вітчизняна облікова практика є реальним підтвердженням існування проблем, пов'язаних з оцінкою необоротних активів.

Ще одним, не менш важливим питанням є питання оцінки необоротних активів. Вона має важливе значення при формуванні звітності та для забезпечення об'єктивності облікових даних. Підходи, що зафіксовані в НП(С)БО ДС, вимагають більш детального розгляду в процесі дослідження, особливо у зв'язку з наявністю альтернатив у цих питаннях. В результаті реформування української системи бухгалтерського обліку в державному секторі відбулися зміни у методології бухгалтерського обліку загалом. З'явилися нові види та підходи до оцінки (за справедливою, теперішню вартістю тощо).

У понятійно-категоріальний апарат бухгалтерського обліку увійшло поняття «корисність» активів, яке має своє вартісне вимірювання й істотно впливає на їх оцінку [2, с. 419]. Найбільш поширеним поняттям, яке використовується щодо необоротних активів є поняття «первісна вартість». Запровадження НП(С)БО ДС в державному секторі (з 01.01.2015 р.) зумовило ряд змін в обліку необоротних активів, в зв'язку з тим, що до первісної вартості об'єкта такого винятково ємного в складі необоротних активів як основні засоби у разі їх придбання його за плату включають ряд витрат (п. 5 р. 2 НП(С)БО ДС) №121 «Основні засоби» [3]. Такий підхід не суперечить вимогам міжнародних стандартів. Адже в переважній більшості розвинених зарубіжних країн, які беруть за основу такий підхід до оцінки, облік підпорядкований не лише підготовці звітності для цілей контролю з боку державних органів, а й, в першу чергу, формуванню інформаційної бази управління, тобто для внутрішніх потреб. В такому разі оцінка як вираження майна підприємства у грошовій формі та засіб узагальнення даних про нього є важливим інструментом ефективного управління ресурсами та видатками на них. Чинними нормами щодо оцінки необоротних активів передбачено, що їх можна визнати якщо існує імовірність одержати в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, і оцінка може бути вірогідно визначена.

Відповідно до НП(С)ЮО ДС 121 «Основні засоби», які і в міжнародних стандартах для держсектору, вказується, що оцінювати необоротні активи необхідно під час їх визнання, після визнання та якщо відбувається припинення визнання. Якщо проаналізувати вітчизняні вимоги щодо взяття на облік основних засобів, то вони наближені (адаптовані) до міжнародних. Зокрема, обліковують ОЗ якщо вони мають відповідати таким умовам: існує вірогідність отримання економічних вигід від використання; якщо об'єкт може бути достовірно вартісно оцінений [3]. Щодо строку корисного використання (експлуатації), то він має бути тривалішим, ніж рік (більше 12 місяців). Більше того, стандарти рекомендують за критерій визнання основних засобів (як і до всіх інших матеріальних актів) брати таку характеристику як отримання потенційних економічних вигід і можливість достовірного визначення вартості. В питаннях оцінки, особливо щодо активів, які підлягають обміну чи продажу, за стандартами (як вітчизняними, так і міжнародними) рекомендується застосувати справедливу вартість. Проте застосування такої вартості щодо оцінки інвестиційного майна, в тому числі нерухомого, у вітчизняній практиці супроводжується проблемами, що пов'язані з наявністю високого рівня суб'єктивності та неоднозначності порядку її встановлення (визначення). Щодо тих об'єктів необоротних активів, котрі оцінюються за справедливою вартістю, дані (інформація) не можуть бути неупередженими, адже така оцінка має дуже

суб'єктивний характер. Ще одним видом оцінки є первісна вартість. До неї при придбанні основних засобів включаються: ціна придбання за вирахуванням отриманих знижок; митні збори; невідшкодовані податки; витрати, що прямо пов'язані з приведенням основних засобів в робочий стан. Формування первісної вартості в інших країнах суттєво не відрізняється. Єдине, що необхідно підкреслити, це те, що в багатьох країнах (на відміну від вітчизняної облікової практики) в окремих випадках дозволено відносити до вартості основних засобів суму відсотків за позиками, пов'язаними з придбанням останніх [1]. Тобто найточнішою, як свідчить проведене дослідження, є оцінка за собівартістю (історичною вартістю), адже вона документально підтверджується в системі бухгалтерського обліку та відповідає його принципам. В такому разі визначення амортизованої вартості буде більш об'єктивним. Також це дасть змогу уникнути розбіжностей в сумі ліквідаційної вартості однотипних активів і значно спроститься порядок її обчислення.

Список використаних джерел

1. Грачова Р. Матеріальні активи за МСФЗ і П(С)БО [Електронний ресурс] / Р. Грачова // Дебет-Кредит. – 2007. – №28. – Режим доступу: <https://dtkk.com.ua/show/1cid03198.html>.
2. Кірей О. Особливості оцінки необоротних активів / О. Кірей // Економічний аналіз. – 2012. – Випуск 10. Частина 1. – С. 419-423.
3. НП(С)БО ДС 121 «Основні засоби», затверджене наказом Мініфіну від 12.10.2010 р. № 1202.
4. Яцишин, С. Р. Облік основних засобів: порівняння П(С)БО з МСФЗ / С. Яцишин, А. Матвійчук // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. Науковий журнал Тернопільського національного економічного університету. Випуск 23. – Тернопіль : Економічна думка, 2010. – С. 286-296. Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17078>

Евдокимович А.А.

ACCA DipIFR, аудитор,
исполнительный директор Союза Сертифицированных Аудиторов и Бухгалтеров,
соискатель кафедры «Бухгалтерский учет, анализ и аудит в отраслях народного хозяйства»
Белорусский государственный экономический университет
г.Минск, Республика Беларусь

МЕТОДИКА ОБОСОБЛЕННОГО УЧЕТА ВНУТРИХОЗЯЙСТВЕННЫХ РАСЧЕТОВ В РАМКАХ ГРУППЫ КОМПАНИЙ, ОБРАЗОВАННОЙ В РЕЗУЛЬТАТЕ СДЕЛКИ ПО СЛИЯНИЮ И ПОГЛОЩЕНИЮ

Введение. Неотъемлемой частью составления консолидированной отчетности является выявление и нивелирование внутригрупповых операций между материнской организацией и дочерней организацией [1, 2, 3, 4]. При наличии таких операций, в настоящее время производит прямую консолидацию отчетных данных отдельной бухгалтерской отчетности материнской организации и индивидуальной отчетности дочерней организации в части исключаемых внутригрупповых операций без корректировок невозможно. Это обусловлено тем, что типовые бухгалтерские отчеты не содержат такие обязательные к исключению показатели, как [5]:

1. суммы внутригрупповой дебиторской задолженности и обязательств;